

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.01.069>

УДК 332.12 : 330.34 : 339.9

Юлія РОГОЗЯН, д-р екон. наук, старш. досл., заступник завідувача відділу проблем міжрегіонального співробітництва
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна
(orcid.org/0000-0001-5325-4213)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДГРУНТЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ РОЗБУДОВИ ТЕРИТОРІЙ ВІДНОВЛЕННЯ У ВОЄННИЙ ЧАС: АСПЕКТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Ключові слова: соціально-економічні результати, оцінка, території відновлення, розбудова, територіальна громада.

У статті продемонстровано проміжні результати дослідження теоретико-методичних аспектів оцінювання результатів розбудови територій відновлення в умовах воєнного часу. В основі напрацювань — аналіз чинних нормативно-правових актів України з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад на прикладі східних областей країни. У статті розкрито ключові зміни державної регіональної політики, ідентифіковано 23 громади Донецької області та 53 — Харківської області, які відповідають критеріям територій відновлення в умовах воєнного стану. Кластеризація ідентифікованих територій дала змогу визначити п'ять груп громад з найбільшими шансами на отримання статусу територій відновлення, а також виокремити 23 територіальні громади Донеччини та три — Харківщини, які взагалі не відповідають заданим критеріям, тому не можуть бути віднесені до територій відновлення через продовження активних бойових дій і тимчасової окупації. Зроблено наголос на доцільності проведення наукової оцінки соціально-економічної результативності розбудови визначених територій і розроблення практичних пропозицій щодо їх функціонування у воєнний та повоєнний період.

Вступ. Функціонування соціально-економічних систем в умовах воєнного стану вимагає посилення координації та взаємодії між органами державної влади та місцевого самоврядування. Ухвалення обґрунтованих управлінських рішень сьогодні є дієвою передумовою для відновлення постраждалих від війни територій та відродження економіки національного й локального рівня.

За декілька років до повномасштабного російського вторгнення в Україну було успішно реалізовано реформу децентралізації влади, яка заклала основи для підвищення рівня відповідальності органів

Цитування: Рогозян Ю. Нормативно-правове підґрунтя оцінювання результатів розбудови територій відновлення у воєнний час: аспекти ідентифікації. *Економіка та право*. 2024. № 1. С. 69–77. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.01.069>

місцевого самоврядування перед власними мешканцями. Завдяки реалізації компонентів цієї реформи, територіальні громади нині займаються плануванням розвитку своєї території самостійно, що дає їм змогу оперативно вирішувати внутрішні соціально-економічні проблеми та пришвидшувати розбудову територій в умовах воєнного стану. Такий процес має супроводжуватися оцінюванням результатів розбудови територій як важливої складової для планування їх функціонування в умовах війни та повоєнного відновлення, та ґрунтуватися на чинному законодавстві України, що підкреслює актуальність і важливість обраної тематики дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми відновлення постраждалих від війни територій досліджували науковці: А. Думшіюте і Л. Теклем [1], К. Моталлеб, Г. Крусеман і С. Снепп [2], Дж. Федерль, А. Мейер, Г. Мюллер і В. Сен [3] та ін. Теоретико-методичні засади відновлення постраждалих від війни територій України заклали українські науковці, зокрема В. Геєць [4], І. Сторонянська [5], І. Заблодська [6], Б. Данилишин [7], В. Устименко [8].

Погоджуючись з вагомістю отриманих наукових результатів у цій сфері, варто зазначити про наявність невирішених питань, пов'язаних із обґрунтуванням нормативно-правової основи для оцінювання результатів розбудови територій відновлення у воєнний час.

Мета роботи — обґрунтувати нормативно-правовий базис оцінювання економічних і соціальних результатів територій відновлення в умовах збройного конфлікту на прикладі Донецької, Луганської, Харківської областей.

Результати дослідження. Упродовж періоду з 24.02.2022 до 30.11.2023 відбулося катастрофічне руйнування та знищення багатьох об'єктів критичної інфраструктури, стало неможливим використання земель внаслідок їх мінування на південно-східному напрямку, здійснено переформатування пріоритетів соціально-економічного розвитку на північно-західних територіях України через значний обсяг внутрішньо переміщених осіб і релокованих підприємств.

Такі наслідки збройного конфлікту спричинили значні зміни не лише воєнного, соціального, економічного, екологічного характеру, але й на політичному рівні, зокрема актуалізували державну регіональну політику. Ре-

жим воєнного стану приніс зміни, відображені у Законі України від 09.07.2022 № 2389-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій», положення якого закріплюють нову функціональну типізацію територій, викремлюючи території відновлення, території з особливими умовами для розвитку, полюси економічного зростання, території сталого розвитку. Кожен функціональний тип відображує стан соціально-економічного розвитку групи територій, і становитиме основу інструментарію для відновлення та подальшого стимулювання розвитку територіальних громад і регіонів, у межах яких вони розташовані.

Виняткову роль для розбудови постраждалих від війни територій відіграє такий функціональний тип, як території відновлення, тобто мікрорегіони, територіальні громади (ТГ), на території яких відбувалися бойові дії та/або які були тимчасово окуповані, та/або території, що зазнали руйнувань об'єктів критичної інфраструктури, соціальної інфраструктури, об'єктів житлового фонду внаслідок ведення бойових дій, а також ті, які характеризуються різким погіршенням рівня соціально-економічного розвитку та значним переміщенням населення до інших регіонів та/або інших держав.

Улітку 2023 р., на виконання вказаного Закону було ухвалено постанову Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 № 731 «Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад», якою закріплено два порядки: щодо визначення територій відновлення та щодо розроблення, реалізації та моніторингу плану відновлення та розвитку регіонів, і планів відновлення та розвитку територіальних громад. Відповідно до норм вказаної постанови територіальна громада відноситься до території відновлення за умови наявності хоча б одного з таких критеріїв:

- 1) на території територіальної громади відбувалися бойові дії;
- 2) територія територіальної громади або її частина була тимчасово окупована;
- 3) на території територіальної громади наявні руйнування об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, об'єктів житлового фонду внаслідок ведення бойових дій та/або обстрілів;

4) територія територіальної громади характеризується значним переміщенням населення до інших регіонів та/або інших держав і різким погіршенням рівня соціально-економічного розвитку за такими показниками:

- чисельність населення зменшилася порівняно із станом на 01.01.2022 не менше ніж на 15 %;
- рівень безробіття порівняно із станом на 01.01.2022 збільшився не менше ніж на 15 %;
- кількість внутрішньо переміщених осіб становить понад 10 % загальної чисельності населення територіальної громади станом на 01.01.2022;
- зменшення обсягу надходжень від сплати податків та зборів до загального фонду місцевого бюджету з березня до грудня 2022 р., як порівняти з відповідним періодом 2021 р., (без урахування міжбюджетних трансфертів і податку на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами до місцевих бюджетів) становить не менше 15 %.

Водночас російська збройна агресія торкнулася всіх регіонів і територіальних громад України, однак, за повідомленням фахівців Київської школи економіки, найбільше постраждали території семи регіонів нашої країни, серед них Донецька, Харківська й Луганська області [9].

Окрім того, східні регіони України — Донецька й Луганщина — потерпають від російської агресії ще з 2014 р., що призвело на сьогодні до тимчасової окупації всієї території Луганської області. Території цих регіонів, що розташовані на прикордонні, потребують посиленої уваги з боку Збройних сил України, а також органів державної влади та місцевого самоврядування в частині найшвидшої деокупації та відновлення з огляду на катастрофічні обсяги руйнувань. Також поблизу східної лінії фронту люди здебільшого не мають прямого доступу до установ і організацій насамперед соціального спрямування (медичних, продовольчих, комунальних тощо), що пріоритетизує необхідність забезпечення безпеки та нормальної життєдіяльності на таких територіях. Наведені вище аргументи зумовлюють акцентування уваги в цій роботі саме на територіях Донецького, Луганського та Харківського регіонів у контексті оцінювання ре-

зультатів їх розбудови крізь призму територій відновлення у воєнний час.

Оцінюванню результативності розбудови територій відновлення у межах Донецького, Луганського та Харківського регіонів передують ідентифікація таких територій. Першим кроком у цьому процесі є аналіз положень наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією», на основі якого можна виокремити територіальні громади вказаних областей, які відповідають першим двом критеріям для віднесення їх до територій відновлення, а саме: 1) на території територіальної громади відбувалися бойові дії; 2) територія територіальної громади або її частина була тимчасово окупована. Водночас важливим виступає додатковий критерій (п'ятий за порядком), який доповнює перші два та підтверджує факт віднесення територіальної громади до територій відновлення, можливе за умови, якщо така громада не належить до територій активних бойових дій і тимчасово окупованих, оскільки для них не визначена дата завершення бойових дій або тимчасової окупації через об'єктивні причини.

Результати аналізу зазначених вище нормативно-правових актів дало змогу науковцям Луганської філії Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України» виявити 23 територіальні громади в Донецькій області та 53 — у межах Харківського регіону, які відповідають першим критеріям територій відновлення [10, с. 322—359]. На жаль, в умовах, що склалися, на території Луганської області нині немає жодної територіальної громади, де б закінчилися активні бойові дії та/або території були б деокуповані, тому подальший аналіз громад цього регіону на предмет їх віднесення до територій відновлення та оцінка їх соціально-економічних результатів в умовах війни нині не є доцільними.

Виявлені територіальні громади Донецької та Харківської області були піддані перевірці іншим критеріям для їх віднесення до територій відновлення. Так, згідно з третім критерієм, який має назву «На території громади є руйнування об'єктів критичної, соціальної, житлової інфраструктури», відповідно до даних онлайн-

нової мапи руйнувань (<https://reukraine.shtab.net/>) було визначено 19 територіальних громад Донеччини, де найбільші обсяги руйнувань вказано на теренах Слов'янської (74 од.), Краматорської (62 од.), Костянтинівської (16 од.), Покровської (14 од.), Курахівської (13 од.) громад. На теренах Харківщини 40 громад мають значні руйнування, серед яких лідерами є Харківська (306 од.), Ізюмська (51 од.), Чугуївська (18 од.), Дергачівська (16 од.), Золочівська (14 од.) територіальні громади.

Четвертий критерій характеризує територіальні громади з точки зору значного переміщення населення та різкого погіршення рівня соціально-економічного розвитку за чотири показниками: зниження чисельності населення, збільшення рівня безробіття та зниження обсягу надходжень до загального фонду бюджету на 15 % і більше, а також збільшення питомої ваги внутрішньо переміщених осіб у населенні громади на рівні 10 % і більше. За результатами аналізу такого критерію встановлено 15 громад Донеччини, що мають зниження чисельності населення на 15 % і вище; одну територіальну громаду, де збільшився рівень безробіття на більше ніж 15 % (Новгородівська); 10 громад, бюджет яких характеризується зниженням обсягу надходжень до його загального фонду більше ніж на 15 %, та жодної громади не зафіксовано зі збільшенням питомої ваги внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у постійному населенні (через відсутність таких даних у публічному просторі). Водночас територіальні громади Харківської області проявили себе стриманіше у цьому критерії: лише одна територіальна громада має зниження чисельності населення більше ніж на 15 % (Оскільська), жодної громади не знайдено в частині збільшення рівня безробіття на більше ніж 15 % та питомої ваги ВПО більше 10 % (за браком даних). Заразом 35 громад Харківщини зафіксували зниження обсягу надходжень до загального фонду бюджету на 15 % і вище, що становить 62 % від загальної вибірки громад цієї області у такому оцінюванні.

Кількісний вимір відповідності громад критеріям розподіляється у цьому дослідженні за кластерною ознакою (рис. 1). Територіальні громади Донецької області за кількістю критеріїв їх віднесення до територій відновлення згруповано у шість кластерів: від громад, які відповідають усім п'яти визначеним критеріям

(кластер А), до громад, які не відповідають критеріям, через те, що на їхній території продовжуються активні бойові дії або вони є тимчасово окупованими (кластер Д). Перші два кластери виявилися порожніми, оскільки не було ідентифіковано територіальних громад, які б відповідали чотирьом або всім п'яти критеріям, визначеним постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 № 731 «Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад».

Одночасно трьома критеріям відповідають чотири територіальні громади Донеччини (Великоновосілівська, Костянтинівська, Новодонецька, Святогірська), які налічують кластер В; а двом з п'яти критеріїв відповідають шістнадцять громад, сформувавши кластер Г, найбільший у контексті віднесення громад до територій відновлення: Білозерська, Гродівська, Добропільська, Дружківська, Комарська, Краматорська, Курахівська, Миколаївська, Мирноградська, Новогродівська, Олександрівська, Покровська, Селидівська, Слов'янська, Удачненська, Черкаська. Лише одному критерію відповідають три громади (Андріївська, Криворізька, Шахівська), що належать до кластеру Г. Через продовження активних бойових дій та тимчасової окупації значної частини Донецької області, 23 територіальні громади не відповідають заданим критеріям, тому формують останній кластер Д та не можуть бути віднесеними за таких умов до територій відновлення.

Отже, до територій відновлення Донецької області в умовах війни можна віднести територіальні громади кластерів А—Г кількості яких, відповідно до показників станом на 01.09.2023, налічує 23 одиниці, що становить рівно 50 % від загальної кількості територіальних громад Донеччини. В умовах, що склалися, найбільше шансів отримати статус території відновлення є у громад кластера В, тобто Великоновосілівської, Костянтинівської, Новодонецької та Святогірської, які відповідають трьома критеріям з п'яти, а саме: на їх територіях відбувалися бойові дії, присутні руйнування об'єктів критичної, соціальної, житлової інфраструктури, а також рівень їх соціально-економічного розвитку характеризується різким погіршенням.

Кластеризація громад Харківської області (рис. 2.) демонструє рівномірніший розподіл

Кластер А	Кластер Б	Кластер В	Кластер Г	Кластер Г	Кластер Д
Відповідають п'яти критеріям	Відповідають чотирьом критеріям	Відповідають трьом критеріям	Відповідають двом критеріям	Відповідають одному критеріям	Не відповідають критеріям
— Разом: 0	— Разом: 0	Великоновосілівська Костянтинівська Новодонецька Святогірська Разом: 4	Білозерська Гродівська Добропільська Дружківська Комарська Краматорська Курахівська Миколаївська Мирноградська Новоградівська Олександрівська Покровська Селидівська Слов'янська Удачненська Черкаська Разом: 16	Андріївська Криворізька Шахівська Разом: 3	Авдіївська Бахмутська Волноваська Вугледарська Званівська Іллінівська Кальчицька Лиманська Мангушська Мар'їнська Маріупольська Мирненська Нікольська Ольгівська Очеретинська Сартанська Світлодарська Сіверська Соледарська Старомлинівська Торецька Хлібодарівська Часовоярська Разом: 23

Рис. 1. Кластеризація територій відновлення Донецької області

територіальних громад серед кластерів порівняно з громадами Донеччини. Так, до кластера А також не потрапила жодна громада, однак кластер Б містить одну територіальну громаду (Оскільську), яка одночасно відповідає чотирьом критеріям, за якими її можна віднести до території відновлення. Найбільшим кластером у цьому контексті є кластер В із 22 громадами, які відповідають трьом критеріям для їх віднесення до територій відновлення: Балаклійська, Барвінківська, Борівська, Великобурлуцька, Височанська, Вільхівська, Вільхуватська, Вовчанська, Дергачівська, Золочівська, Ізюмська, Кіндрашівська, Куньєвська, Куп'янська, Курилівська, Липецька, Малоданилівська, Печенізька, Савинська, Циркунівська, Чкаловська та Чугуївська.

Наступний за розмірами кластер Г налічує 18 територіальних громад, які відповідають двом критеріям для територій відновлення: Безлюдівська, Богодухівська, Донецька, Зміївська, Красноградська, Лозівська, Люботинська, Мерф'янська, Нововодолазька, Первомайська, Пісочинська, Роганська, Слобожанська, Солоницівська, Старовірівська, Старосалтівська, Харківська та Шевченківська. Крім того, ідентифіковано 12 громад у кластері Г, які відповідають лише одному критерію, однак все одно можуть бути віднесені до територій відновлення: Біляївська, Близнюківська, Валківська, Зачепилівська, Кегичівська, Коломацька, Краснокутська, Наталинська, Новопокровська, Олексіївська, Південноміська, Сахновщинська. На відміну від Донецької

Кластер А	Кластер Б	Кластер В	Кластер Г	Кластер Г	Кластер Д
Відповідають п'яти критеріям	Відповідають чотирьом критеріям	Відповідають трьом критеріям	Відповідають двом критеріям	Відповідають одному критеріям	Не відповідають критеріям
— Разом: 0	Оскільська Разом: 1	Балаклійська Барвінківська Борівська Великобурлуцька Височанська Вільхівська Вільхуватська Вовчанська Дергачівська Золочівська Ізюмська Кіндрашівська Куньєвська Куп'янська Курилівська Липецька Малоданилівська Печенізька Савинська Циркунівська Чкаловська Чугуївська Разом: 22	Безлюдівська Богодухівська Донецька Зміївська Красноградська Лозівська Люботинська Мереф'янська Нововодолазька Первомайська Пісочинська Роганська Слобожанська Солоницівська Старовірівська Старосалтівська Харківська Шевченківська Разом: 18	Біляївська Близнюківська Валківська Зачепилівська Кегичівська Коломацька Краснокутська Наталинська Новопокровська Олексіївська Південноміська Сахновщинська Разом: 12	Дворічанська Малинівська Петропавлівська Разом: 3

Рис. 2. Кластеризація територій відновлення Харківської області

області, на Харківщині лишилося досить мало територій, де й досі відбуваються активні бойові дії, або територій, що є тимчасово окупованими, тому кластер Д містить всього лише три громади, які не можуть бути віднесені нині до територій відновлення: Дворічанська, Малинівська та Петропавлівська.

До територій відновлення Харківської області можна віднести територіальні громади кластерів А—Г кількість яких, станом на 01.09.2023, налічує 53 одиниці, що становить 94,64 % від загальної кількості територіальних громад цього регіону. В умовах воєнного стану більшість територіальних громад Харківщини вже готові активно відновлювати зруйновані об'єкти інфраструктури та власний соціально-економічний потенціал, однак найбільше

шансів отримати статус територій відновлення нині мають ті громади, які відповідають найбільшій кількості критеріїв, що застосовуються до такого функціонального типу територій. До територій відновлення можуть бути віднесені насамперед громади кластерів Б і В: Оскільська, Балаклійська, Барвінківська, Борівська, Великобурлуцька, Височанська, Вільхівська, Вільхуватська, Вовчанська, Дергачівська, Золочівська, Ізюмська, Кіндрашівська, Куньєвська, Куп'янська, Курилівська, Липецька, Малоданилівська, Печенізька, Савинська, Циркунівська, Чкаловська та Чугуївська. На територіях цих громад відбувалися бойові дії та/або вони були тимчасово окуповані, зафіксовано руйнування об'єктів критичної, соціальної, житлової інфраструктури. А Оскільська

територіальна громада ще додатково характеризується різким погіршенням соціально-економічного розвитку.

Так, дані рисунків 1 і 2 демонструють наявність значної кількості територіальних громад Донецької та Харківської областей (23 та 53 відповідно), які за критеріями порядку визначення територій відновлення, можуть набути відповідного статусу. Сьогодні особливо важливим постає оцінювання ключових результатів розбудови таких територій із соціальної та економічної точки зору, з метою формування рекомендацій щодо пришвидшення такого процесу в умовах збройного конфлікту.

Висновки. Нормативно-правове підґрунтя оцінювання результатів розбудови територій відновлення у воєнний час дозволило розкрити ключові зміни державної регіональної політики та виокремити серед усіх функціональних типів саме території відновлення як такі, що потребують першочергових зусиль у частині відродження їх соціально-економічного потенціалу. Методичні засади територій відновлення та розвитку регіонів і планів відновлення та розвитку територіальних громад, лягли в основу ідентифікації територій відновлення за п'ятьма критеріями (на території територіальної громади відбувалися бойові дії; територія територіальної громади або її частина була тимчасово окупована; наявність руйнувань об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, об'єктів житлового фонду внаслідок ведення бойових дій та/або обстрілів; значне переміщення населення громади до інших регіонів та/або інших держав, різке погіршення їхнього рівня соціально-економічного розвитку; неможливість віднесення до територій відновлення тих громад, де продовжуються активні бойові дії чи вони тимчасово окуповані). Для цього дослідження було обрано територіальні громади трьох східних регіонів України (Донецького, Луганського та Харківського) як найбільш постраждалих, де доцільно оцінити результати їх розбудови крізь призму воєнного часу. З огляду на той факт, що вся територія Луганської області нині є тимчасово окупованою, де й досі відбуваються активні бойові дії, території відновлення Луганської області у період дослідження не враховувалися.

На основі ідентифікації територій відновлення Донецької та Харківської областей, проведеної фахівцями Луганської філії Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України», кластеризовано громади відповідно кількості критеріїв, визначених чинними нормативно-правовими актами з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад. Трьом з обраних критеріїв відповідають чотири територіальні громади Донеччини; двом з п'яти критеріїв — 16 громад, одному критерію відповідають три громади. Через продовження активних бойових дій та тимчасової окупації значної частини Донецької області, 23 територіальні громади не відповідають заданим критеріям, тому не можуть бути віднесені в таких умовах до територій відновлення.

Усім п'яти критеріям не відповідає жодна з харківських громад, Оскільська ТГ одночасно відповідає чотирьом критеріям. Найбільшою групою є 22 громади, які відповідають трьом критеріям для їх віднесення до територій відновлення, а ще 17 територіальних громад відповідають двом критеріям з п'яти для територій відновлення. Крім того, ідентифіковано 12 громад, які відповідають лише одному критерію, однак все одно можуть бути віднесені до територій відновлення. На відміну від Донецької області, на Харківщині лишилося досить мало територій, де й досі відбуваються активні бойові дії або території, які є тимчасово окупованими, тому не можуть бути віднесені до територій відновлення лише три громади. Отже, за результатами ідентифікації територій відновлення в Донецькій та Харківських областях визначено відповідно 23 та 53 територіальні громади, які відповідають критеріям територій відновлення та які доцільно оцінити у подальших дослідженнях.

Перспективи подальших досліджень. Подальші наукові дослідження стосуються розвитку теоретико-методичних аспектів відновлення постраждалих територій Донецької та Харківської областей, а також розроблення пропозицій щодо оцінки економічних і соціальних результатів розбудови територій відновлення цих регіонів у повоєнний час.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Dumčiūtė A., Tecleme L. Ukraine and the others: the environmental impacts of war. *European Union*. URL: https://youth.europa.eu/year-of-youth/young-journalists/ukraine-and-others-environmental-impacts-of-war_en (дата звернення: 15.11.2023).
2. Mottaleb K.A., Kruseman G., Snapp S. Potential impacts of Ukraine-Russia armed conflict on global wheat food security: A quantitative exploration. *Global Food Security*. 2022. Vol. 35. № 100659. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2022.100659>
3. Federle J., Meier A., Müller G. J., Sehn V. Proximity to War: The stock market response to the Russian invasion of Ukraine. CEPR Discussion Papers 17185, C.E.P.R. Discussion Papers, 2022. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4060222 (дата звернення: 15.11.2023).
4. Геєць В.М. Про оцінку економічних втрат України внаслідок збройної агресії РФ: Стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 30 березня 2022 року. *Вісник Національної академії наук України*. 2022. № 5. С. 30–38. <https://doi.org/10.15407/visn2022.05.030>
5. Виклики та пріоритети управління активами територіальних громад в умовах війни: науково-аналітична доповідь. Наук. ред. І.З. Сторонянська. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2022. 79 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20220034.pdf> (дата звернення: 15.11.2023).
6. Заблodsка І.В., Рогозян Ю.С. Економіко-правовий аспект оцінювання результативності й ефективності розбудови функціональних типів території України. *Економіка України*. 2023. № 1 (734). С. 44–60. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.01.044>
7. Данилишин Б.М. Економічні трансформації у період воєнного стану: тактика еволюціонізму і модернізація. *Економіка України*. 2022. № 10. С. 3–14. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.10.003>
8. Території пріоритетного розвитку як інструмент вирішення проблем в Донецькій і Луганській областях: монографія. За заг. ред. В.А. Устименка. Київ: НАН України, ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова НАН України», 2021. 200 с.
9. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України за рік від початку повномасштабного вторгнення. *KSE Institute*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/03/UKR_Feb23_FINAL_Damages-Report-1.pdf (дата звернення: 29.11.2023).
10. Zabłodska I., Hrechana S., Sieriebriak K. Methodical Tools for Assessing the Socio-Economic Efficiency of Restoring the Recovery Areas. *Globalisation processes in the world economy: problems, trends, prospects: Collective monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. 528 p.

Надійшла 08.01.2024

REFERENCES

1. Dumčiūtė A., Tecleme L. Ukraine and the others: the environmental impacts of war. *European Union*. URL: https://youth.europa.eu/year-of-youth/young-journalists/ukraine-and-others-environmental-impacts-of-war_en
2. Mottaleb K.A., Kruseman G., Snapp S. Potential impacts of Ukraine-Russia armed conflict on global wheat food security: A quantitative exploration. *Global Food Security*. 2022. Vol. 35. No. 100659. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2022.100659>
3. Federle J., Meier A., Müller G. J., Sehn V. Proximity to War: The stock market response to the Russian invasion of Ukraine. CEPR Discussion Papers 17185, C.E.P.R. Discussion Papers, 2022. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4060222
4. Heiets V.M. Pro otsinku ekonomichnykh vtrat Ukrainy vnaslidok zbroinoi ahresii RF: Stenohrama dopovidi na zasidanni Prezydii NAN Ukrainy 30 bereznia 2022 roku. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*. 2022. No. 5. P. 30-38. <https://doi.org/10.15407/visn2022.05.030> [in Ukrainian].
5. Vyklyky ta priorytety upravlinnia aktyvamy terytorialnykh hromad v umovakh viiny: naukovy-analitychna dopovid. Nauk. red. I.Z. Storonianska. DU “Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M.I. Dolishnoho NAN Ukrainy”. Lviv, 2022. 79 p. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20220034.pdf> [in Ukrainian].
6. Zabłodska I.V., Rohozian Yu.S. Ekonomiko-pravovy aspekt otsiniuvannya rezultatyvnosti y efektyvnosti rozbudovy funktsionalnykh typiv terytorii Ukrainy. *Ekonomika Ukrainy*. 2023. No. 1 (734). P. 44-60. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.01.044> [in Ukrainian].
7. Danylyshyn B.M. Ekonomichni transformatsii u period voiennoho stanu: taktyka evoliutsionizmu i modernizatsiia. *Ekonomika Ukrainy*. 2022. No. 10. P. 3-14. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.10.003> [in Ukrainian].
8. Terytorii priorytetnoho rozvytku yak instrument vyrishennia problem v Donetskii i Luhanskii oblastiakh: monohrafiia. Za zah. red. V.A. Ustymenka. Kyiv: NAN Ukrainy, DU “Instytut ekonomiko-pravovykh doslidzhen imeni V.K. Mamutova NAN Ukrainy”, 2021. 200 p. [in Ukrainian].
9. Zvit pro priami zbytky infrastruktury vid ruinuvan vnaslidok viiskovoi ahresii rosii proty Ukrainy za rik vid pochatku povnomashtabnoho vtornnennia. *KSE Institute*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/03/UKR_Feb23_FINAL_Damages-Report-1.pdf [in Ukrainian].
10. Zabłodska I., Hrechana S., Sieriebriak K. Methodical Tools for Assessing the Socio-Economic Efficiency of Restoring the Recovery Areas. *Globalisation processes in the world economy: problems, trends, prospects: Collective monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. 528 p.

Received 08.01.2024

Yuliia Rohozian

State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of NAS of Ukraine”, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-5325-4213

REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK ASSESSMENT OF THE DEVELOPMENT RESULTS OF WARTIME RECOVERY AREAS: IDENTIFICATION ASPECTS

The research article demonstrates the interim study results of theoretical and methodical aspects for assessing the results of the recovery areas development in wartime. The catastrophic consequences of the armed conflict since February 2022 have led to significant changes not only in the military, social, economic, and environmental spheres, but also at the political level, in particular, they have updated the state regional policy. The martial law regime brought changes to the introduction of a new functional typification of territories, distinguishing between recovery areas, areas with special conditions for development, poles of economic growth, and areas of sustainable development. Among these types, it is the territories of recovery that play a key role today, as the recovery of the local and national economy depends on their development. In order to understand the trends in the recovery of these territories, it is necessary to assess their key social and economic indicators during the war, the results of which will give an idea of the pace of development of the main spheres of the territorial community's life. Since the territories of recovery include the territorial communities that have suffered the greatest damage and meet the criteria set out in the current regulatory framework, the following should be considered, these findings are based on an analysis of the current regulatory and legal acts of Ukraine on the restoration and development of regions and territorial communities on the example of Eastern regions. The article reveals the key changes in the state regional policy, identifies 23 communities in Donetsk region and 53 in Kharkiv region that meet the criteria for martial law recovery areas. The clustering of the identified territories made it possible to identify 5 groups of communities with the highest chances of obtaining the status "territories of recovery", as well as to single out 23 territorial communities of Donetsk region and 3 of Kharkiv region that do not meet the criteria at all, and therefore cannot be classified as recovery areas due to the continuation of active hostilities and temporary occupation. The author emphasises the expediency of conducting a scientific socio-economic assessment of the development of these territories and developing practical proposals for their functioning in the wartime and post-war period.

Keywords: socio-economic results, assessment, territories of recovery, development, territorial community.